

KOMMISSJONEN FOR GJENOPPTAKELSE AV STRAFFESAKER

ÅRSRAPPORT 2025

I. Leders beretning

Gjenopptakelseskommisjonen avgjør om en domfelt som har begjært gjenåpning av en rettskraftig dom, skal få behandlet saken sin på ny i domstolene. Kommisjonen er et forvaltningsorgan med selvstendig ansvar for å utrede sakens faktiske og rettslige sider. Den er uavhengig av politiet, påtalemyndigheten, domstolene og andre. Uavhengigheten innebærer også at selv om kommisjonen administrativt er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet, kan kommisjonen verken instrueres eller utsettes for noen form for påvirkning eller press i forbindelse med enkeltsaker som den har til behandling. Gjenopptakelseskommisjonen er en viktig del av strafferettspleien og et viktig element i rettsstaten. Vårt mål er at saksbehandlingen skal være objektiv, grundig og effektiv. Saksbehandlingen skal sikre at det treffes materielt riktige avgjørelser innen rimelig tid.

Det har vært en sterk økning i antall begjæringer til kommisjonen. I 2019 mottok kommisjonen 153 saker, i 2024 var antallet 300 og i 2025 var antallet 301. Fra 2019 til 2025 er det en økning på 51 %. Kommisjonen avgjorde et meget høyt antall saker, 340 saker, i 2025. En del av sakene kommisjonen mottar, i 2025 ca. 12 %, har vært behandlet av kommisjonen tidligere. Dette kan være alvorlige saker der domfelte er dømt til en lang ubetinget fengselsstraff, men det kan også være saker som objektivt kan fremstå som mindre alvorlige, for eksempel at straffen er en bot eller en relativt kort betinget eller ubetinget reaksjon, og der en eventuell straff er sonet for mange år siden. Jeg vil komme tilbake til vurderinger knyttet til behandlingen av innkomne saker og restansesituasjonen under punkt II.

Mange saker er arbeids- og ressurskrevende. Utviklingen i rettsapparatet med store og komplekse saker, får også virkning for arbeidet i kommisjonen. Til sammen ble 89 saker/dommer, altså hele 30 % av sakene, gjenåpnet i 2025. Flertallet av de gjenåpnede sakene, 82 %, var saker knyttet til tilregnelighet. I underkant av 6 % av de gjenåpnede sakene gjaldt ulovlige kroppsvisitasjoner. Kortversjoner av de gjenåpnede sakene er inntatt som vedlegg til årsrapporten. Totalt ble 36 saker ikke tatt til følge. Kommisjonen eller leder/nestleder har forkastet 161 saker.

For budsjettåret 2025 hadde kommisjonen kr 32 541 000 til disposisjon og forbrukte kr 31 015 919. Det meste av midlene går med til faste utgifter som IKT-utgifter,

husleie, lønn til sekretariatets ansatte og godtgjøring til kommisjonens medlemmer. I 2025 har det i stor grad vært nødvendig med mer omfattende kommisjonsmøter enn vanlig, samt jevnlige møter på Teams i tillegg til de fysiske møtene.

Medlemmene av kommisjonen ved årsskiftet presenteres senere i årsrapporten. Med et stadig økende antall saker er arbeidsbyrden for ansatte og kommisjonens medlemmer stor. Kommisjonen har også i 2025 fått en større midlertidig bevilgning som et tiltak for å redusere restansene. Som det fremgår ovenfor, har denne ekstra bevilgningen ført til at vi har behandlet langt flere saker enn tidligere og langt flere saker enn vi har mottatt i 2025. Det innebærer at kommisjonen dette året har nådd sitt mål om å avgjøre flere saker enn antall mottatte begjæringer, et mål som ikke har latt seg oppfylle på flere år. Det er jeg meget fornøyd med. På grunn av økningen i innkomne saker og omfanget på endel saker har vi imidlertid ikke klart å redusere det totale antallet ubehandlede saker så mye som vi hadde satt som mål. Dette gjør at det er behov for en klarere prioritering av sakene slik at kommisjonen i enda større grad kan oppfylle sitt samfunnsoppdrag. Jeg kommer tilbake til det nedenfor.

Jeg ser også at hvilke typer saker kommisjonen mottar, og antall saker innenfor en sakstype, bl.a. påvirkes av avgjørelser fra Høyesterett og andre domstoler. Et eksempel fra 2025 er avgjørelser angående straffutmåling ved såkalte sovevoldtekter. Jeg ser at kommisjonen nå får flere saker angående dette. Kommisjonen har i 2025 mottatt flere saker som gjelder ikke vedtatte forelegg, enn tidligere. Til tross for at disse sakene er mindre alvorlige, ser jeg at de ofte kan være relativt omfattende å behandle.

Det utvalget som ble nedsatt i tilknytning til Baneheia-saken («Baneheia-utvalget»), kom med del 1 av sin rapport i desember 2024. Den delen av rapporten som gjelder Baneheia-saken, er utsatt til etter rettskraftig dom for Andersen, og skal foreligge i februar 2026. Kommisjonen har gjennomgått utvalgets rapport og implementert noen endringer, og arbeider videre med rapporten for læring og eventuell endring.

Hovedregelen i straffeprosessloven § 23 om at det skal tas opptak av forklaringer m.m. under hoved- og ankeforhandlinger må følges, og det er viktig at opptakene oppbevares også etter rettskraftig dom. Jeg merket meg at det i 2024 ble besluttet at alle domstoler skulle ha minimum én rettssal der slikt utstyr var på plass, men det beløpet som er avsatt i statsbudsjettet fremstår lavt ut fra behovet, og det ser ikke ut til at alle domstoler så langt har fått på plass en rettssal med slikt utstyr.

Dette er temaer som Gjenopptakelseskommisjonen har tatt opp gjentatte ganger siden starten, og som også Baneheia-utvalget har fokusert på.

Oslo, 12. februar 2026

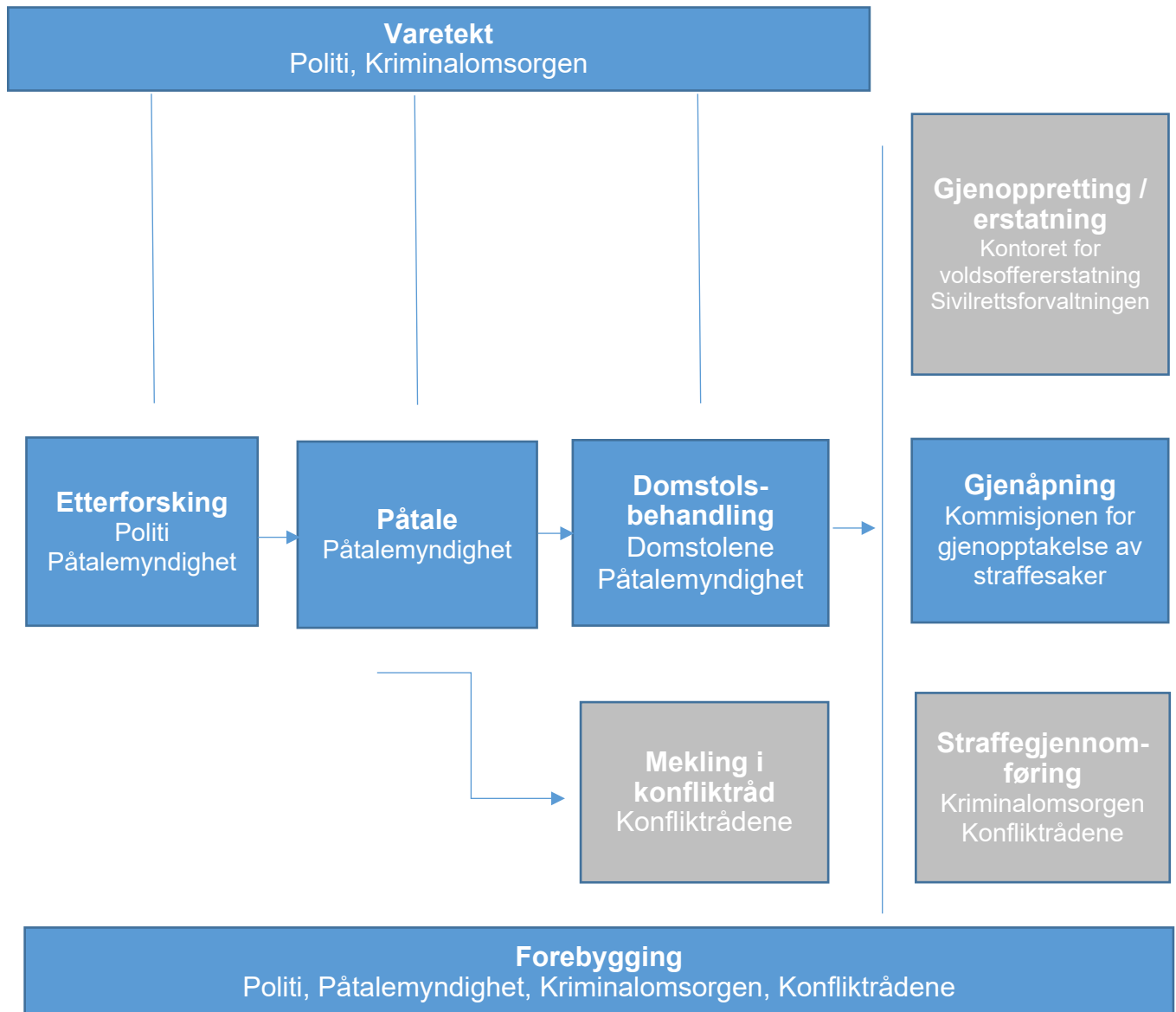
Kamilla Silseth
Leder

Dokumentet er elektronisk godkjent

II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Gjenopptakelseskommisjonens plass i straffesakskjeden

Figuren nedenfor er ment som en forenklet illustrasjon av Gjenopptakelseskommisjonens plassering i straffesakskjeden.

Omtale av virksomheten og samfunnsoppdraget

Muligheten for gjenåpning er viktig for å ivareta rettssikkerheten til det enkelte individ.

Gjenopptakelseskommisjonen er et uavhengig forvaltningsorgan, og kommisjonens samfunnsoppdrag er å behandle begjæringer om gjenåpning av straffesaker som er rettskraftig avgjort i domstolene.

Gjenopptakelseskommisjonen ble opprettet ved lov 15. juni 2001 nr. 63 og startet sin virksomhet i januar 2004. Målet var å skape økt tillit til behandlingen av begjæringer om gjenåpning av straffesaker ved å la en uavhengig kommisjon behandle disse sakene. Tidligere lå denne oppgaven til de domstolene som hadde avsagt dom i sakene. Bakgrunnen for endringen var at man hadde hatt flere omdiskuterte saker i nittenåtti- og nittennittiårene. Kommisjonen skulle veilede domfelte, utrede og avgjøre sakene. Gjennom reformen skulle påtalemyndigheten også få en mer tilbaketrukket rolle.

I kommisjonens første år kom det inn 232 saker om gjenåpning. Senere har Gjenopptakelseskommisjonen mottatt mellom 150 og 170 saker hvert år inntil 2020 da det innkom 200 saker. Fra 2020 har det vært en økning til 301 mottatte saker i 2025. Antallet saker har økt med ca. 33 % fra 2020 til 2025. Fra oppstarten i 2004 til årsskiftet i 2025 har Gjenopptakelseskommisjonen realitetsbehandlet 3220 saker.

Domfelte kan kreve gjenåpning av en rettskraftig dom i en straffesak for eksempel hvis:

- Det er nye bevis eller nye omstendigheter som synes egnet til å føre til frifinnelse, anvendelse av en mildere straffregel eller vesentlig mildere straff.
- En internasjonal domstol eller FNs menneskerettskomité i sak mot Norge har kommet til at avgjørelsen eller saksbehandlingen er i strid med folkeretten, slik at det er grunn til å regne med at en ny behandling av straffesaken vil føre til et annet resultat.
- Noen som har hatt sentral befatning med saken (for eksempel dommer, aktor, forsvarer, sakkyndig eller rettstolk), har gjort seg skyldig i en straffbar handling som kan ha hatt innvirkning på dommen til skade for domfelte.
- En dommer eller et lagrettemedlem som behandlet saken var inhabil, og det er grunn til å anta at det kan ha hatt betydning for avgjørelsen.
- Høyesterett har fraveket en lovtolking som den tidligere har lagt til grunn, og som dommen bygger på.
- Det foreligger særlige forhold som gjør det tvilsomt om dommen er riktig, og tungtveiende hensyn tilsier at spørsmålet om siktedes skyld blir prøvd på ny.

Kommisjonen har plikt til å veilede den som ber om å få sin sak behandlet på nytt. Med mindre domfelte er representert ved advokat, vil han eller hun vanligvis få tilbud om en veiledningssamtale. En slik samtale kan finne sted pr. telefon, digitalt møte eller personlig fremmøte i kommisjonens lokaler. Dersom domfelte soner, kan samtalen finne sted i fengselet.

Kommisjonen kan i henhold til loven oppnevne forsvarer når det foreligger «særlige grunner».

Gjenopptakelseskommisjonen sørger for nødvendig utredning av sakens faktiske og rettslige sider, og kan innhente opplysninger på den måten den anser det hensiktsmessig. Ved opprettelsen av kommisjonen ble det ansett som ønskelig å etablere et organ som kunne være i stand til å foreta en selvstendig utredning av sakene. Siden oppstarten i 2004 har kommisjonen hatt flere saker til behandling som har krevd utredning av større omfang.

Dersom begjæringen ikke forkastes, skal domfelte og påtalemyndigheten gjøres kjent med begjæringen og kommisjonens eventuelle utredning og gis anledning til å komme med eventuelle merknader. Fornærmede eller etterlatte skal underrettes om begjæringen. Fornærmede eller etterlatte har rett til dokumentinnsyn og til å uttale seg skriftlig om begjæringen, og de kan be om å få avgi forklaring til kommisjonen. Kommisjonen kan oppnevne bistandsadvokat for fornærmede eller etterlatte etter straffeprosesslovens alminnelige regler så langt de passer.

Begjæringene avgjøres av kommisjonen. Kommisjonens leder/nestleder kan forkaste begjæringer om gjenåpning av avgjørelser som etter sin art ikke kan gjenåpnes av kommisjonen, begjæringer som ikke inneholder noen gjenåpningsgrunn etter loven eller som åpenbart ikke kan føre frem.

Dersom kommisjonen beslutter at en begjæring skal tas til følge, skal saken henvises til ny behandling ved en domstol som er sideordnet den domstol som avsa den opprinnelige dom. Er avgjørelsen truffet av Høyesterett, behandles saken på nytt av Høyesterett.

Ulike prioriteringer

Som redegjort for tidligere, er det meget stor forskjell på alvorlighetsgraden på de sakene som bringes inn for kommisjonen. En del saker må anses langt mindre alvorlige enn andre saker. Dersom kommisjonen behandler alle begjæringene med samme prioritet og med like mye ressurser, så vil det bl.a. føre til at saksbehandlingstiden for de alvorlige sakene vil bli meget lang. Lang saksbehandlingstid er særlig problematisk der domfelte er en ung person som soner dommen når begjæring om gjenåpning fremsettes.

Kommisjonen har derfor intensivert arbeidet med å identifisere saker som det er behov for å prioritere, for i enda større grad å sikre økt rettssikkerhet for de prioriterte gruppene. Lang saksbehandlingstid utfordrer også rettssikkerheten. En prioritering av de alvorligere sakene vil føre til at saksbehandlingstiden for de sakene som fremstår mindre alvorlige og de som har vært behandlet av kommisjonen tidligere, vil øke. Kommisjonen har forståelse for at det kan oppfattes problematisk for de domfelte som vil oppleve en økt saksbehandlingstid, men det anses som et helt nødvendig grep i lys av den kraftige økningen i antall mottatte begjæringer.

Kommisjonen gjør seg også noen tanker med hensyn til om det er behov for å se på den ubegrensede retten til å begjære gjenåpning også i de mindre alvorlige sakene, for eksempel ikke vedtatte forelegg, for å oppfylle kommisjonens formål knyttet til rettssikkerhet.

Organisasjonen

Kommisjonen består av fem faste medlemmer og tre varamedlemmer. Lederen, nestlederen, ett annet medlem og to av varamedlemmene skal ha juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap. Lederen utnevnes av Kongen i statsråd for en periode på syv år, og medlemmene og varamedlemmene oppnevnes av Kongen i statsråd for en periode på tre år. Kommisjonens leder kan bare sitte én periode, men øvrige medlemmer og varamedlemmer kan gjenoppnevnes én gang for nye tre år.

Presentasjon av kommisjonens medlemmer pr. 31.12.2025

Kamilla Silseth (2023 – 2030 åremål)

Leder av Gjenopptakelseskommisjonen

Silseth har juridisk embetseksamen fra Universitetet i Bergen, 2000. Hun har vært advokat i advokatfirmaet Schjødt i ti år, avbrutt av en tre måneders konstitusjon som lagdommer. Før dette var hun tingrettsdommer i omtrent fem år. Hun har også vært dommerfullmektig, advokat i Vestfold fylkeskommune og rådgiver i skatteetaten. Hun har også vært nestleder i Kontrollkommisjonen i Rogaland, og er medlem av Stiftelsesklagenemnda.

Trude Marie Wold (2021 – 2027, nestleder)

Advokat, Sortland

Wold har juridisk embetseksamen fra Universitetet i Tromsø, 1996. Hun har drevet advokatfirmaet Wold på Sortland siden 2002. Wold har vært nestleder og medlem i Hovedstyret i Advokatforeningen siden 2020, leder for Kontrollkommisjonen for sykehusene i Lofoten og Vesterålen siden 2019 og fra 2011 fast bistandsadvokat for Vesterålen tingrett/Midtre-Hålogaland tingrett og Hålogaland lagmannsrett.

Kai Morten Hagen (2025 – 2028, medlem)

Statsautorisert revisor og bærekraftsrevisor, Oslo

Hagen ble statsautorisert revisor i 2004. Han har variert erfaring fra revisjon, regnskap, skatt og selskapsrettslige problemstillinger. Han er fagdirektør i Revisorforeningen og har før dette erfaring som revisor i Deloitte, både nasjonalt og internasjonalt.

Frederik Meringen (2023 – 2026, medlem)

Tingrettsdommer

Meringen avla juridisk embetseksamen ved Universitet i Oslo i 1997, med spesialfag fra University of Edinburgh. Han har yrkeserfaring fra Garanti-Instituttet for Eksportkreditt samt påtalemyndigheten; Nordmøre politidistrikt og Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane statsadvokatembeter. Meringen ble utnevnt som tingrettsdommer i 2010 og er fagansvarlig for straffesaker i Nordmøre og Romsdal tingrett.

Tom Gunnar Vik (2023 – 2026, medlem)

Overlege, spesialist i psykiatri

Vik har vært ansatt ved klinikk for psykisk helsevern og rusbehandling ved Sykehuset Telemark HF siden 1995 og har arbeidet som overlege ved seksjon for sikkerhetspsykiatri siden 2000. Vik ble utdannet cand. med. i 1992, og har siden 2001 vært spesialist i psykiatri. Han jobber hovedsakelig med sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri ved egen sikkerhetsseksjon og som psykiater ved Skien fengsel

siden 2003. Vik har videreutdanning i rettspsykiatri og fengselspsykiatri. Rettspsykiatrisk sakkyndig og fagkyndig meddommer fra 2007. Vik har vært medlem i det regjeringsoppnevnte Olsenuutvalget, som gjennomgikk drap i Norge i perioden 2004-2009 (NOU 2010:3).

Beate Blom (2022 – 2028, varamedlem)

Lagdommer i Gulating lagmannsrett, Bergen

Blom har juridisk embetseksamen fra 1990. Hun har arbeidserfaring som politifullmektig/-adjutant og dommerfullmektig før hun i 1999 ble dommer, først som byfogd ved Bergen byfogdembete og fra 2006 som tingrettsdommer og avdelingsleder i Bergen tingrett. Hun har siden 2016 vært lagdommer i Gulating lagmannsrett.

Bendik Falch-Koslung (2021 – 2027, varamedlem)

Advokat, Oslo

Falch-Koslung har juridisk embetseksamen fra Universitetet i Oslo fra 2006. Han har drevet egen advokatpraksis i advokatfelleskapet Mette Y. Larsen & Co siden 2013 etter tidligere å ha vært ansatt som advokat. Falch-Koslung er fast forsvarer for Oslo tingrett og Borgarting lagmannsrett og har møterett for Høyesterett. Han er videre leder av Advokatforeningens isolasjonsgruppe. Han er også tilknyttet Universitetet i Oslo, juridisk fakultet, som veileder og sensor innen strafferett, straffeprosess og menneskerettigheter.

Marita Haugen (2025 – 2028 varamedlem)

Psykologspesialist, spesialist i klinisk voksenpsykologi, Tromsø

Haugen er utdannet cand.psychol fra Universitetet i Tromsø i 2004, og spesialist i klinisk voksenpsykologi siden 2010. Haugen er ansatt ved sikkerhetspsykiatrisk seksjon, Universitetssykehuset Nord-Norge. Hun har videreutdanning i rettspsykiatri, og har jobbet som rettsoppnevnt sakkyndig siden 2016.

Kommisjonens sekretariat pr. 31.12.2025

Gjenopptakelseskommisjonen har sitt sekretariat i Oslo. Kommisjonens leder er ansatt på heltid som leder for sekretariatet. Sekretariatet hadde ellers ved årsskiftet 21 ansatte. Av disse var 15 juridiske og 4 politifaglige utredere samt en kontorsjef og en seniorsekretær.

Presentasjon av utvalgte hovedtall

I Prop. 1 S (2024-2025) for budsjettåret 2025 ble det fremmet et budsjettforslag på kr 30 743 000. Kommisjonen fikk etter Stortingets budsjettvedtak 13. desember 2024 tildelt kr 30 743 000 i midler. I tillegg har virksomheten fått overført ubrukte midler fra 2024 på kr 1 065 000. Som kompensasjon for lønnsoppgjøret 2025 fikk kommisjonen tildelt kr 733 000. Det vil si at totalt tildelt ramme for 2025 var på kr 32 541 000.

Noen av de tilsatte i kommisjonens sekretariat har redusert arbeidstid, og noen har vært i permisjon i 2025. Til sammen utgjorde antall årsverk i sekretariatet 18,5 i 2025.

Kommisjonens driftsutgifter (kap. 466 og 468) i 2025 var på kr 8 534 669, av dette er kr 4 213 576 utgifter til forsvarer-/bistands-/sakkyndigoppnevninger. Lønnsutgifter til ansatte og godtgjørelse til medlemmer utgjorde kr 25 175 920 inkludert

pensjonsutgifter og arbeidsgiveravgift. I tillegg til bevilgningen over kap. 468 har kommisjonen i 2025 hatt muligheter til å regnskapsføre utgifter på kap. 414 Forliksråd og andre domsutgifter og kap. 466 Særskilte straffesaksutgifter m.m.

III. Årets aktiviteter og resultater

Gjenopptakelseskommisjonen skal ha en objektiv, grundig og effektiv saksbehandling for å oppnå materielt riktige avgjørelser innen rimelig tid. Kommisjonen har som mål at antallet avgjørelser ikke skal være lavere enn antallet mottatte begjæringer, slik at saksbeholdningen ikke skal øke. Antall saker i restanse har over flere år økt betydelig, så målet har ikke latt seg oppfylle. Det har bl.a. sammenheng med økningen i antall saker, samt omfanget av mange av de innkomne sakene. I 2025 har Gjenopptakelseskommisjonen, som det fremgår, behandlet langt flere saker enn antall innkomne begjæringer, slik at målet for dette året er nådd. Pr. 31. desember 2025 hadde kommisjonen 343 ubehandlede saker.

I 2025 har kommisjonen også behandlet flere store saker. Kommisjonen har ferdigbehandlet tre større økonomiske straffesaker, samt begynt å behandle ytterligere en stor økonomisk straffesak. I tillegg har Gjenopptakelseskommisjonen drøftet enkelte spørsmål i disse sakene over flere møter. De store sakene tar mye av kapasiteten til de utrederne som arbeider med dem, noe som igjen medfører en økt arbeidsbelastning på øvrige utredere.

Sakene og saksbehandlingen

Begjæringer mottatt og avsluttede saker

Kommisjonen har i løpet av året avholdt 17 møter over 30 møtedager. Møtene ble avholdt som både digitale og fysiske møter.

Kommisjonen har mottatt 301 begjæringer om gjenåpning i 2025 mot 300 i 2024. Tallene representerer antallet dommer som er begjært gjenåpnet, ikke antall domfelte som har begjært gjenåpning.

Av gjenåpningsbegjæringene som kommisjonen mottok i 2025 er det 34 saker hvor domfelte er kvinner, 265 saker hvor domfelte er menn og 1 sak er fra en forening og 1 sak fra et selskap. Enkelte personer har begjært gjenåpning av flere dommer og er derfor registrert med flere saker.

Det er avsluttet til sammen 340 saker, hvorav 286 er realitetsbehandlet. Av disse er 89 saker gjenåpnet.

Av de 89 sakene som er gjenåpnet i 2025 er 73 saker gjenåpnet på grunnlag av at det i ettertid er innhentet sakkyndig erklæring som reiser tvil om domfeltes psykiske helsetilstand på handlingstiden, og som derfor reiser spørsmål om domfelte manglet skyldene eller var i en tilstand som kunne gi straffereduksjon, se mer om dette nedenfor.

I kommisjonen er 36 begjæringer ikke tatt til følge.

De resterende 161 begjæringene er forkastet av kommisjonen eller leder/nestleder fordi de åpenbart ikke kunne føre frem.

De øvrige 54 sakene som er avsluttet, er ikke realitetsvurdert. Dette har f.eks. vært begjæringer om gjenåpning av sivile saker, begjæringer fra personer som ikke er part i saken (hos oss kalt «manglende rettslig interesse»), og begjæringer som er trukket.

Som det fremgår, har kommisjonen arbeidet med flere saker som har vært omfattende og tidkrevende. Flere har ikke blitt avsluttet i løpet av 2025, til tross for at det har vært brukt mye ressurser på sakene. Ofte er det store dokumentmengder som skal gjennomgå av kommisjonens medlemmer og utredere, og det kan være behov for å drøfte saken over flere møter. Dette kan være saker hvor det er foretatt utredningsskritt, og saker hvor spørsmålet om å iverksette utredningsskritt har vært drøftet i kommisjonen. Flere av disse er økonomiske straffesaker, en sakstype, som i likhet med enkelte narkotikasaker, kan generere mye arbeid for kommisjonen.

Kommisjonen har også arbeidet med såkalte filleristingssaker i 2025.

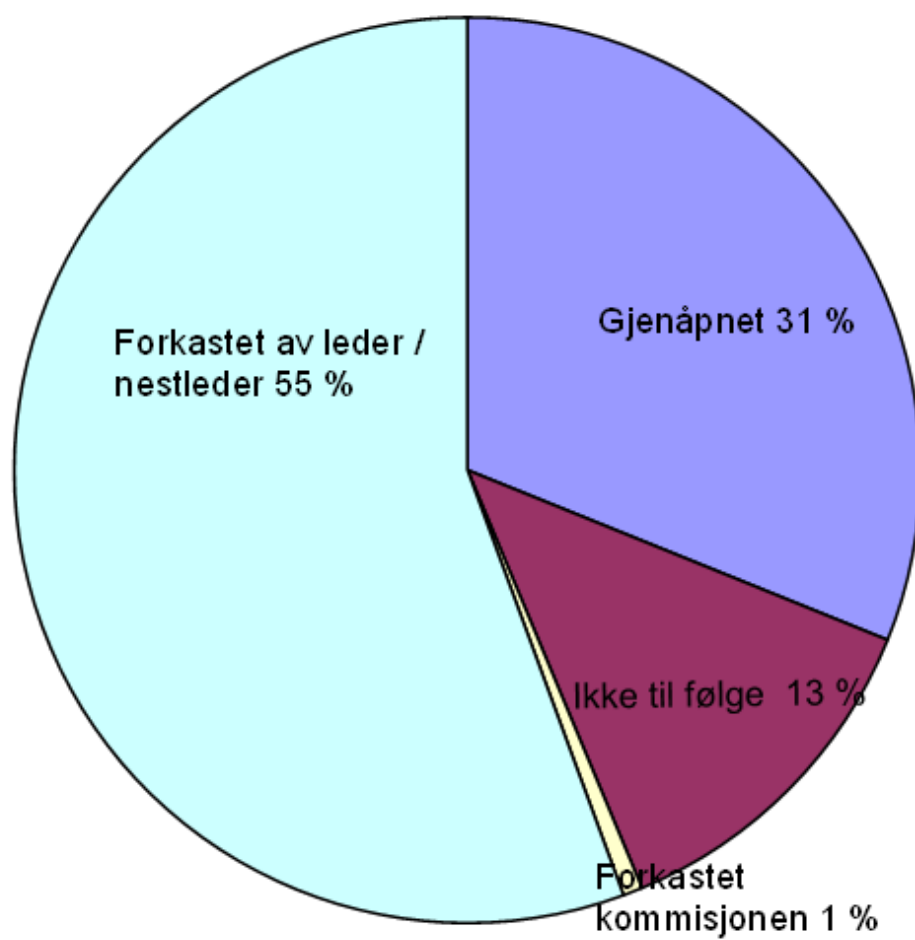
Det går dermed også med en del tid på henvendelser fra domfelte og advokater i saker som Gjenopptakelseskommisjonen enda ikke har rukket å behandle.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for alle behandlede saker i 2025 er på ca. 15 måneder.

Fullstendig oversikt over antall mottatte og avsluttede saker i 2025 fremkommer av tabellen nedenfor:

	Mottatt	Avsluttet	Gjenåpnet	Ikke til følge	Forkastet av kommisjonen	Forkastet av leder/nestleder	Ikke realitetsvurdert
Generelt	10	9					9
Seksualforbrytelser	40	54	3	7		42	2
Vold, trusler	79	84	25	13		35	11
Narkotika	18	31	5	4		22	
Vinning	34	46	17	4		21	4
Diverse forbrytelser	100	91	34	6	2	23	26
Diverse forseelser	20	25	5	2		16	2
Totalt	301	340	89	36	2	159	54

Figuren nedenfor viser utfallet av de realitetsbehandlede sakene i 2025.

2004 - 2025

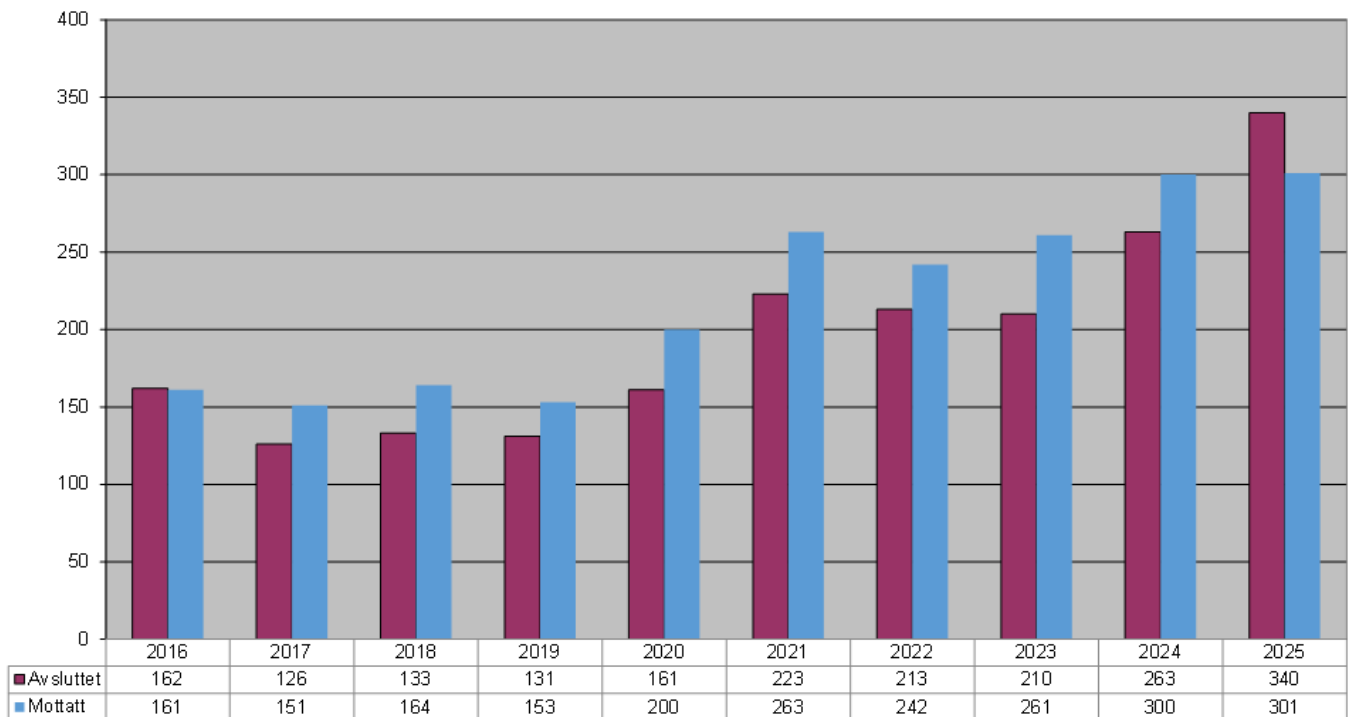
Siden oppstart av virksomheten 1. januar 2004 har kommisjonen til sammen mottatt 4166 saker, og 3823 av sakene er avsluttet. Til sammen er 711 gjenåpnet og 630 er ikke tatt til følge. Kommisjonen eller leder/nestleder har forkastet 1879 av sakene fordi de åpenbart ikke kunne føre frem, mens resten, 603 saker, er avsluttet uten realitetsbehandling.

Tabell over de totale tall for kommisjonens siden oppstart i 2004:

	Mottatt	Avsluttet	Gjenåpnet	Ikke til følge	Forkastet av kommisjonen	Forkastet av leder/ nestleder	Ikke realitetsvurdert
Generelt	116	115	4	1	3	17	90
Seksualforbrytelser	686	626	52	111	65	357	41
Vold, trusler	1166	1076	208	203	88	478	99
Narkotika	399	369	73	75	30	160	31
Vinning	727	687	219	124	56	219	69
Diverse forbrytelser	672	570	117	73	34	196	150
Diverse forseelser	310	290	38	43	17	155	37
Henlagte saker	13	13					13
Midlertidige avgjørelser	1	1					1
Inndragning eller mortifikasjon	1	1				1	
Henvendelser	31	31			1		30
Forelegg	6	6				1	5
Sivile saker	31	31				1	30
Annet om fagsaker	7	7					7
Totalt	4166	3823	711	630	294	1585	603

2016 - 2025

Antall mottatte saker har i dette tidsrommet ligget mellom 151 (i 2017) og 301 (i 2025).

Oppnevning av forsvarer

Loven gir kommisjonen adgang til å oppnevne forsvarer for domfelte når særlige grunner foreligger. Det vurderes i hver enkelt sak om dette skal gjøres. Som regel blir oppnevningen begrenset til et bestemt antall timer, for eksempel for å gi en nærmere begrunnelse for begjæringens rettslige og faktiske grunnlag, men timerammen kan bli utvidet dersom det er et begrunnet behov for dette. Kommisjonen oppnevner alltid forsvarer når det er grunn til å anta at domfelte kan være strafferettslig utilregnelig, jf. straffeprosessloven § 397 annet ledd jf. § 96 siste ledd.

I 2025 oppnevnte kommisjonen 73 forsvarere for 72 domfelte, mot 90 i 2024.

Oppnevning av bistandsadvokat – fornærmedes og etterlattes rettigheter

Kommisjonen har hjemmel til å oppnevne bistandsadvokat etter reglene i straffeprosessloven §§ 107a flg. Dette er særlig aktuelt ved avhør av fornærmede og vitner i saker om seksuelle overgrep og vold.

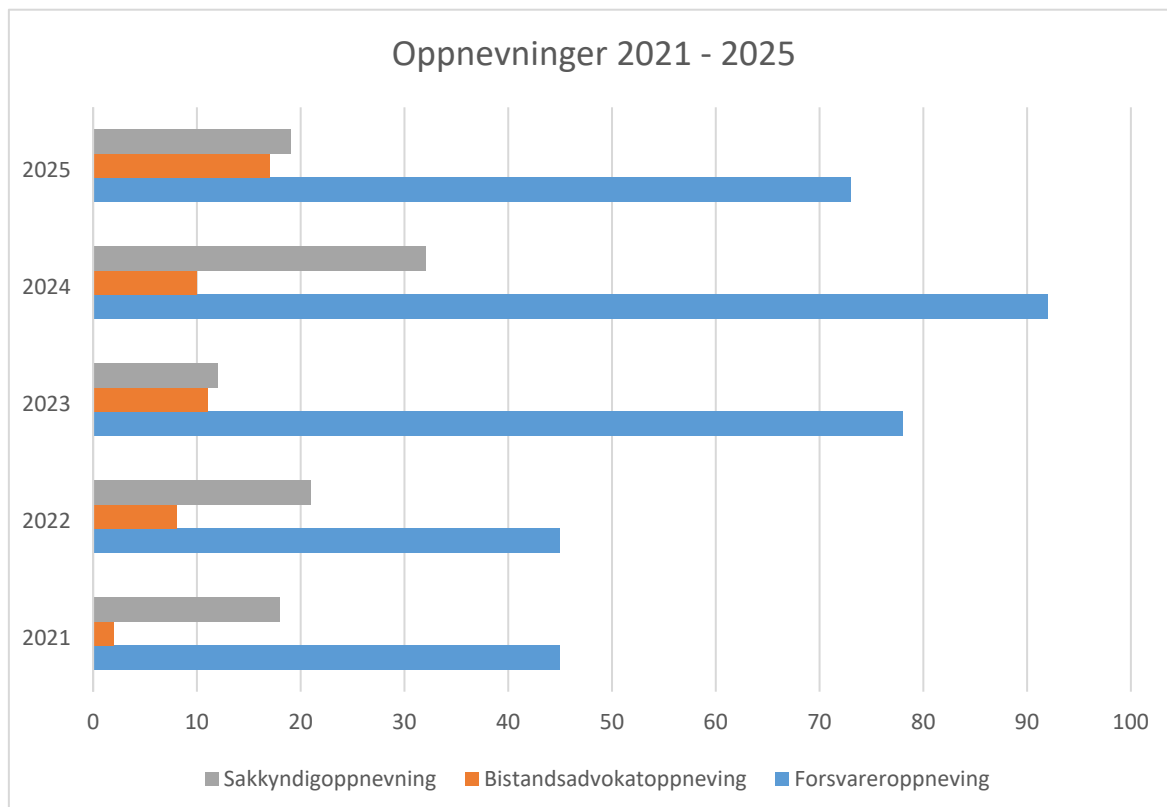
I 2025 oppnevnte kommisjonen 17 bistandsadvokater i 15 saker, mot 10 bistandsadvokater i 9 saker i 2024.

Oppnevning av sakkyndige

Kommisjonen har hjemmel i straffeprosessloven § 398 b annet ledd til å oppnevne sakkyndige etter reglene i kapittel 11. Kommisjonen har i løpet av sin virketid oppnevnt sakkyndige innen rettsmedisin, rettspsykiatri/rettspsykologi, rettsgenetikk,

rettstoksikologi, økonomi, historie, foto- og filmteknikk, brannteknikk, bilsakkyndighet, våpenteknikk og tradisjonell kriminalteknikk.

I 2025 oppnevnte kommisjonen 19 sakkyndige i saker som gjaldt 11 domfelte. De sakkyndige hadde kompetanse innen rettspsykiatri, rettspsykologi, fysikalsk rehabilitering, nevropsykolog, nevroonkolog og fonetiker.

Bruk av tolk / oversettelser

Kommisjonen har brukt tolk i 14 saker. Det ble tolket fra og til rumensk, polsk, russisk, fransk, pashto og swahili. Kommisjonen har brukt oversetter i 16 saker. Det har blitt oversatt fra/til tysk, sorani, engelsk, polsk, persisk, arabisk, finsk, amharisk, slovakisk, russisk og litauisk.

Aktuelle avgjørelser fra kommisjonen i 2025

Økonomiske straffesaker

Kommisjonen har i 2024 behandlet flere såkalte økonomiske straffesaker. Dette er saker som ofte er relativt omfattende med bl.a. et stort antall straffesaksdokumenter og der hvert straffesaksdokument ofte utgjør mange sider.

Saker vedrørende vold mot små barn

Kommisjonen har mottatt flere begjæringer om gjenåpning av dommer der omsorgspersoner har blitt domfelt for å ha påført små barn hodeskader. Disse sakene er ofte kompliserte og reiser vanskelige problemstillinger, særlig av medisinsk

art. De siste årene har det vært en diskusjon i deler av det medisinske fagmiljøet om diagnostiseringen av alvorlige hodeskader på små barn. Uenigheten gjelder synet på diagnosene Shaken Baby Syndrome (såkalt filleristing) og Abusive Head Trauma (påført hodeskade). Typiske funn i hodet i tilfeller hvor diagnosen er stilt er blødninger under den harde hjernebinnen (subdurale blødninger) hjernevevsskade og blødninger i netthinnene (retinale blødninger). De tre kategoriene av funn er ofte samlet betegnet som triaden.

Sakene fremtrer imidlertid i ulike varianter, og det er ikke nødvendigvis tvil om den såkalte triaden alene som anføres som grunnlag for gjenåpning.

I en sak som kommisjonen behandlet i 2025, ble et foreldrepar dømt for mishandling av sine tvillinger. For Gjenopptakelseskommisjonen ble det anført som en ny omstendighet, at moren i ettertid hadde født et nytt tvillingpar, som hadde utviklet rakitt på grunn av mangel på D-vitamin under svangerskapet, og at det var klare indikasjoner på at det samme kunne ha vært tilfellet for de tvillingene som foreldrene var dømt for å ha mishandlet. Det ble også vist til en frifinnelse fra Borgarting lagmannsrett i desember 2022 ([LB-2022-50929](#)) i en annen sak om vold mot et lite barn, og anført at det har skjedd en rettsutvikling i synet på betydningen av den såkalte triaden.

Kommisjonen viste til at spørsmålet om rakitt hadde stått sentralt under ankebehandlingen, og at det var gjort en rekke undersøkelser av barna. En ekstern sakkyndig var kommet til at det ikke forelå tegn på rakitt, og ut fra de øvrige opplysninger i saken anså han dette for å være helt usannsynlig. Kommisjonen kom til at de påberopte nye omstendighetene ikke syntes egnet til frifinnelse, og at det heller ikke forelå særlige forhold som gjorde det tvilsomt om dommen var riktig.

Saker der domfelte påberoper seg ulovlig politiprovokasjon

Kommisjonen har de senere årene mottatt flere begjæringer om gjenåpning som enten i sin helhet eller til dels er begrunnet med at politiet har foretatt en ulovlig politiprovokasjon. Dette kan være krevende saker å behandle bl.a. fordi anførselene ofte kan knytte seg til at det finnes dokumentasjon som domfelte ikke har blitt gjort kjent med, eller at de relevante dokumentene finnes i andre saker enn den som dette lovbruddet gjelder.

Sovevoldtekter

Saker som gjelder såkalt sovevoldtekt, er ofte krevende saker. Kommisjonen har i 2025 mottatt en rekke saker der det påberopes at domfelte skulle ha vært frifunnet, men i tillegg har kommisjonen den senere tid mottatt saker der det påberopes at straffutmålingen er for streng sett i lys av nyere dommer i Høyesterett, herunder bl.a. HR-2022-2225-A og HR-2023-535-A. Enkelte domfelte har opplevd å få sin sak avgjort meget kort tid før avgjørelsene fra Høyesterett knyttet til straffutmålingen har blitt avsagt, og anfører bl.a. det som gjenåpningsgrunn.

Urettmessige kroppsvisitasjoner under varetekt

Kommisjonen har også i 2025 behandlet enkelte gjenåpningsbegjæringer begrunnet med urettmessige kroppsvisitasjoner under varetekt. Etter praksis fra GK-2022-148 gir et fradrag på 120 dager eller mer alltid «vesentlig mildere rettsfølge», mens øvrige saker vurderes konkret.

Det er viktig å merke seg at ulovlige kroppsvisitasjoner som skjer etter domsavsigelsen ikke gir grunnlag for gjenåpning, men må kompenseres på annen måte. Kommisjonen har totalt mottatt 91 saker, inkludert en klage, som helt eller delvis har vært begrunnet med at domfelte har vært utsatt for urettmessige kroppsvisitasjoner under varetekt eller soning. I 2025 mottok kommisjonen 9 nye saker og ferdigbehandlet 15 saker, hvorav 5 ble tatt til følge.

Utilregnelighetssaker mv.

Fortsatt er en stor andel av sakene som kommisjonen har gjenåpnet vært begrunnet med at det etter rettskraftig dom har vist seg at den domfelte var utilregnelig på handlingstiden slik at han ikke kunne idømmes straff (strl. 1902 § 44 og strl. 2005 § 20) eller at han var lettere psykisk utviklingshemmet slik at det skulle ha vært vurdert å idømme en mildere straffereaksjon (strl. 1902 § 56 c og strl. 2005 § 80).

Det typiske for disse sakene er at den domfelte er straffedømt tidligere, og at det først i forbindelse med en ny straffesak blir stilt spørsmål ved vedkommendes psykiske helsetilstand. Det oppnevnes da rettspsykiatrisk sakkyndige, og konklusjonene til de sakkyndige kan føre til at påtalemyndigheten henlegger saken, eller at retten frifinner den tiltalte eller gir tiltalte straffereduksjon. Det kan da oppstå spørsmål om hvordan vedkommendes psykiske helsetilstand var på handlingstiden for tidligere dommer, og det kan være aktuelt å begjære gjenåpning av denne/disse. Dersom nye sakkyndigerklæringer konkluderer med at domfelte også på handlingstiden for de tidligere dommene manglet skylddevne eller var i en tilstand som kunne gi straffereduksjon, vil dette være en ny omstendighet som kan gi grunnlag for gjenåpning etter straffeprosessloven § 391 nr. 3.

I 2025 ble 73 av de 89 gjenåpnede sakene gjenåpnet på dette grunnlaget. De 73 sakene fordelte seg på 23 gjenåpningsbegjæringer, idet enkelte domfelte var blitt dømt flere ganger, og som følge av dette fremsatte begjæring om gjenåpning av flere dommer. 11 av disse begjæringene ble fremsatt av Riksadvokaten, som begjærte gjenåpning til gunst for den domfelte. I forhold til det samlede antall saker som blir gjenåpnet er det følgelig fortsatt et høyt antall begjæringer som tas til følge fordi etterfølgende tvil om domfeltes psykiske helsetilstand på handlingstiden gir grunnlag for gjenåpning av spørsmål om skyld eller straffutmåling.

Asylsøkere som gir uriktige opplysninger

HR-2024-2185-A gjaldt en asylsøker som ga uriktige opplysninger om sin identitet og bakgrunn ved ankomst til Norge. I saken kom Høyesterett til at asylsøkeren som utgangspunkt kunne straffes for den første uriktige forklaringen til norske myndigheter, men ikke for de etterfølgende forklaringene, da straffrihetsgrunnen om fare for straff i straffeloven § 221 andre ledd andre punktum fikk anvendelse, idet han

ville ha risikert straff for den første forklaringen hvis han hadde forklart sannheten i de senere forklaringene. I kjølvannet av dommen har kommisjonen mottatt begjæringer fra asylsøkere som mener seg uriktig dømt for slike opplysninger. Vedlagt gjengis kortversjoner av alle saker hvor kommisjonen har tatt begjæringen om gjenåpning til følge.

Kortversjoner av alle gjenåpnede saker ligger også på kommisjonens hjemmeside, www.gjenopptakelse.no.

Samtlige av kommisjonens realitetsavgjørelser, både de som er gjenåpnet og de som ikke er gjenåpnet, er publisert i fulltekst på Lovdata i anonymisert form.

Kommisjonens virksomhet for øvrig

Fagseminar

I november fulgte enkelte utredere Nasjonal etterforskningskonferanse på Kripos.

Kommisjonen har i løpet av året hatt flere interne fagsamlinger:

- Juni: DNA bevis og rettsikkerhet med foredragsholdere fra UIB, OUS og Cold case
- Oktober: Justisfeil ved politiets etterforskning, og etterfølgende bevisvurdering v/ Asbjørn Rachlew
- Desember: Økonomisk kriminalitet med foredragsholdere fra Økokrim

Digitalisering

I tråd med føringer gitt i Digitaliseringsrundskrivet har kommisjonen de siste årene gått over til fullelektronisk saksbehandling. Virksomheten bruker digital postkasse til innbyggere, og Altinn brukes for digital post til virksomheter.

Representanter fra kommisjonen har deltatt på flere samlinger/webinarer vedrørende KI og tale til tekst. Virksomheten har i 2025 tatt i bruk Copilot til utvalgte deler av saksbehandlingen og jobber videre med tale til tekst.

Kontakt med andre myndigheter

I mars og november var det etatsstyringsmøter med den administrative ledelsen i Sivilavdelingen i JD.

Kommisjonens leder deltok på Justis- og beredskapsdepartementets etatslederkonferanse i mars og september.

Informasjonsvirksomhet

Så vidt mulig imøtekommes forespørsler om foredrag o.l. om kommisjonens virksomhet.

Mediekontakt

Flere av sakene som har blitt behandlet av Gjenopptakelseskommisjonen, har fått oppmerksomhet i pressen. Det gjelder bl.a. Orderud-saken, sakene om vold mot små barn, Hulback-saken og flydroppsaken. Leder har bl.a. blitt intervjuet en rekke ganger i radio, TV, aviser og podkaster. Kommisjonen legger vekt på å være åpen og tilgjengelig for spørsmål og henvendelser fra journalister.

Kommisjonen har en medie- og informasjonsstrategi som er nedfelt i et særskilt dokument.

På kommisjonens hjemmeside www.gjenopptakelse.no finnes informasjon om Gjenopptakelseskommisjonen og regelverket, pressemeldinger, nedlastbart skjema for begjæring om gjenåpning, kommisjonens årsrapporter, anonymiserte kortversjoner av avgjørelser om gjenåpning med mer. I tillegg til bokmål, nynorsk og samisk er sentral informasjon tilgjengelig på tolv språk.

På hjemmesiden er det lagt inn en «presseknapp» der alle kommisjonens avgjørelser i fulltekst er tilgjengelig for mediene i tre måneder.

Alle realitetsavgjørelser fra kommisjonen blir publisert i Lovdata.

Mediekonvertering av papirarkiv

Gjenopptakelseskommisjonen har i 2025 mediekonvertert papirbasert arkiv fra perioden 2004 til 2013. De konverterte dokumentene er oversendt til Nasjonalarkivet for godkjenning i desember 2025.

IV. Styring og kontroll i virksomheten

Intern kontroll

Etter § 14 i økonomireglementet skal Gjenopptakelseskommisjonen ha tilfredsstillende internkontroll slik at driften er formåls- og kostnadseffektiv, utføres i samsvar med gjeldende lover og regler og at rapporteringen er pålitelig og nøyaktig. God intern styring innebærer at eventuelle vesentlige avvik forebygges, avdekkes og korrigeres i nødvendig utstrekning. Gjenopptakelseskommisjonen har til vanlig en effektiv internkontroll, og det er i 2025 ikke avdekket vesentlige svakheter i denne.

Virksomheten foretok i november 2025 en gjennomgang av virksomhetens generelle risikovurdering i tillegg arbeides det med ny risikovurdering som gjelder skytjenester.

Internkontrollen er utført og dokumentert i det omfang som anses nødvendig ut fra virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse. De punktene som er identifisert som høy risiko følges ekstra nøye opp i intern kontrollen, herunder den økonomiske situasjonen.

Gjenopptakelseskommisjonen er ikke kjent med at det foreligger særlige utfordringer, og ingen konkrete svakheter er avdekket.

Gjenopptakelseskommisjonens IT-plattform er en del av Konfliktrådets IT-miljø, og driftes av Konfliktrådets IT avdeling. IT-plattformen er konfigurert med tanke på sterk IT-sikkerhet i alle ledd basert på NSMs grunnprinsipper for IKT-sikkerhet, samt den gjeldende bransjestandarden «null tillit». Dette innebærer at ingen enheter eller brukere får tilgang til kommisjonens systemer uten grundig verifisering, og kun ved bruk av autoriserte og oppdaterte enheter. Dette har ført til en betydelig forbedring i vår evne til å beskytte sensitive data og forhindre uautorisert tilgang. Konfliktrådets IT-avdeling evaluerer fortløpende nye kjente digitale trusler, og utfører endringer eller oppdateringer ved behov for å opprettholde et høyt sikkerhetsnivå.

Gjenopptakelseskommisjonen jobber kontinuerlig og systematisk med å identifisere tiltak som kan gi en bedre og mer effektiv oppgaveløsning i virksomheten og økt rettssikkerhet, og iverksette slike tiltak. I 2025 har kommisjonen særlig fokusert på tiltak for å bruke tilgjengelige ressurser slik at det gir størst mulig rettssikkerhet. En viktig del av dette arbeidet har vært å vurdere hvilke saker som skal gis høyest prioritet både i bruk av ressurser og tid, og hvilke saker som det kan være grunnlag for ikke å prioritere så høyt. Kommisjonen har tatt i bruk kunstig intelligens, Copilot, for å effektivisere arbeidet. Kommisjonen har også gjort seg noen tanker knyttet til dagens regelverk, som ikke setter noen begrensninger i antall begjæringer om gjenåpning, uavhengig av hva det straffbare forholdet gjelder eller hvor lenge siden dom forelå, samt om domfelte ikke lenger lever.

Saker fra Riksrevisjonen

Kommisjonen har ikke fått noen merknader fra Riksrevisjonen i 2025. Generelt bemerkes at eventuelle merknader fra Riksrevisjonen vil bli gitt høy prioritet. Det samme gjelder eventuell kritikk fra Sivilombudet.

Likestillingsredegjørelse, mangfold og inkluderende arbeidsliv

Gjenopptakelseskommisjonen har som mål å sikre at kommisjonen til enhver tid har riktig bemanning og kompetanse.

Gjenopptakelseskommisjonen har også som mål at den skal ha en bedriftskultur basert på likestilling, mangfold og respekt for den enkelte, slik at alle får mulighet til å utvikle sine evner og benytte sin kompetanse. I kommisjonens stillingsannonser blir det tatt inn en mangfoldserklæring i utlysningsteksten.

Gjenopptakelseskommisjonen har videreført prinsippene i IA-avtalen (inkluderende arbeidsliv) som tar sikte på at alle som vil og kan skal få bidra i arbeidslivet. Kommisjonen har også seniorpolitiske tiltak.

Gjenopptakelseskommisjonens sekretariat ledes av en kvinne, og sekretariatet for øvrig bestod pr. 31.12.2025 av seksten kvinner og fem menn. Dette innebærer at kjønnsfordelingen i sekretariatet i 2025 har vært 77 % kvinner og 23 % menn. Samtlige lederstillinger i organisasjonen er besatt av kvinner.

Tiltak mot diskriminering, mobbing og trakassering er nedfelt i kommisjonens HMS-plan. Kommisjonen har arbeidet videre med å fastlegge nærmere prosedyrer i varslingssaker.

Sykefraværet i kommisjonens sekretariat har økt noe, og kommisjonen har derfor jobbet internt med tiltak for å redusere sykefraværet.

Gjenopptakelseskommisjonen har fokus på inkluderingsdugnaden ved nyansettelser.

Gjenopptakelseskommisjonen har i 2025 hatt en utlysning med ansettelse fra 2026. En søker har påberopt seg hull i CV. Det var åtte søkere som påberopte seg innvandrerbakgrunn (17,4 %), en av disse personene ble innkalt til intervju.

Kommisjonen har i perioden 2020 – 2023 hatt færre enn fem nyansettelser, og det er derfor ikke rapportert noen prosentandel vedrørende påberopt nedsatt funksjonsevne, hull i CV-en eller innvandrerbakgrunn tidligere. Pr. 31.12.2025 er det ingen ansatte med nedsatt funksjonsevne, hull i CV-en eller innvandrerbakgrunn ansatt i virksomheten.

Konsulentbruk i staten

Virksomheten er pålagt å redusere konsulentbruk på områder der det ligger til rette for å benytte interne ressurser og kompetanse. I 2025 har vi hatt noe konsulentbruk i forbindelse med vårt saksbehandlingssystem og feil med integrasjonen av et skjema for begjæring om gjenåpning.

Det har også vært behov for bistand i forbindelse med risikovurdering av skytjenester. Denne risikovurderingen ble foretatt i forkant av overgangen fra egne filservere til SharePoint. Dette er konsulentbruk som var nødvendig da vi ikke innehar denne kompetansen internt eller har muligheter til å gjøre etterspurte oppdateringer selv.

Virksomheten har i tillegg kjøpt konsulentttjenester knyttet til gjennomføring av medarbeiderundersøkelse. Bakgrunnen for kjøp av denne tjenesten er at virksomheten er for liten til å ha egen HR-avdeling, og virksomheten har aldri tidligere gjennomført en medarbeiderundersøkelse, slik at det var behov for noe bistand i den forbindelse.

Kommisjonen oppnevner forsvarere, bistandsadvokater, sakkyndige og tolker i de sakene hvor det er behov for dette. Disse oppnevningene blir ført på kap. 466 Særskilte straffesaksutgifter m.m. som er regelstyrt. Disse oppnevningene blir også betegnet som konsulentbruk, men gjelder kommisjonens kjernevirksomhet og er en nødvendighet i flere av våre saker.

Systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk

Gjenopptakelseskommisjonen har intern miljøhandlingsplan. Reising i Norge og eventuelt utlandet skal skje mest mulig miljøvennlig, og det skal vurderes om samtalen/avhøret/møtet kan tas pr. telefon eller videooverføring. Vi har også tiltak for innkjøp, avfall og energi internt i våre lokaler.

De ansatte har mulighet for å arbeide noen dager på hjemmekontor etter avtale med leder.

Eieren av lokalene vi leier har fullført et prosjekt med energibrønner, som skal sikre mer effektiv og bærekraftig energistyring i hele bygget.

Kommisjonen er imidlertid en kontorvirksomhet som bare i begrenset grad påvirker det ytre miljøet.

V. Vurdering av framtidsutsikter

Gjenopptakelseskommisjonens kjernevirksomhet er behandling av begjæringer om gjenåpning av straffedommer. Kommisjonen plikter å behandle de begjæringer den mottar, så lenge de er innenfor virksomhetens myndighetsområde.

Tidligere har antall innkomne begjæringer til Gjenopptakelseskommisjonen vært relativt stabilt, gjennomsnittlig 189 begjæringer om gjenåpning de siste 10 årene. Med 261 begjæringer mottatt i 2023, 300 i 2024 og 301 i 2025 har det vært en stor økning i saksmengden de siste årene, faktisk er det så mye som 51 % flere mottatte begjæringer i 2025 sammenliknet med 2019. I 2025 har det vært en økning i antall innkomne saker som gjelder ikke vedtatte forelegg.

I 2023 ble det gitt en varig ekstra bevilgning. Videre har kommisjonen, som det fremgår, fått en midlertidig økning for 2024, 2025 og 2026 som er meget viktig. Den økonomiske situasjonen sett i sammenheng med antall innkomne saker de siste årene, har ført til et økt fokus på tiltak for å sikre mest mulig rettsikkerhet i kommisjonens arbeid, samt vurderinger knyttet til regelverket som gjelder muligheten for å begjære gjenåpning.

Antall straffedommer i Norge har gått jevnt ned fra rundt 20 500 i året i 2015 ca. 15 600 i 2022, 15 200 i 2023 og 15 035 i 2024 (tall fra SSB). Av reaksjonene i 2024 var det 2020 som gjaldt dom på bot. Reduksjonene i antall straffedommer har, som det fremgår, ikke gitt nedgang i antall begjæringer til kommisjonen.

Vi tror det er sannsynlig at antall saker i kommisjonen fortsatt vil være på et meget høyt nivå i de kommende fem år, og at mange av sakene vil være arbeidskrevende.

I juli 2024 ble det avsagt dom mot Andersen i Baneheia-saken. Dommen ble anket, og rettskraftig dom vil foreligge i februar 2026. På grunn av dette besluttet Baneheia-utvalget å dele rapporten fra arbeidet i to. Den delen som omhandler gjennomgangen av Gjenopptakelseskommisjonen forelå 20. desember 2024, mens del 2 av rapporten, granskningen av straffesaken, vil foreligge når dommen mot Andersen er rettskraftig. Kommisjonen har hatt et møte med hele Baneheia-utvalget, i tillegg har Gjenopptakelseskommisjonen oversendt endel dokumentasjon mv. som har blitt etterspurt, og gitt informasjon. Kommisjonen har gjort og vil gjøre en grundig vurdering av det som fremgår av rapporten for læring og endring.

Reelle bevismidler og betydning for rettssikkerhet

Det vil være en klar forbedring for rettssikkerheten om reelle bevismidler i større utstrekning blir tatt vare på og oppbevart. Dette er det hjemmel for i straffeprosessloven § 213, som sier at retten kan bestemme at beslag av bevismidler skal opprettholdes også etter rettskraftig dom i saken, såfremt og så lenge det er grunn til å regne med at saken kan bli begjært gjenåpnet eller andre særlige forhold tilsier det. Det ville også være en stor fordel med lengre tids oppbevaring av biologiske bevis. Vi har sett at nye analysemetoder har ført til at biologiske spor har fått en ny betydning for rettskraftig avgjorte straffesaker.

Noen utviklingstrekk som vil ha betydning i den neste femårsperioden:

Teknologisk utvikling

Utviklingen innen DNA-analyser fortsetter

Den teknologiske utviklingen gjør at gamle biologiske spor kan få ny verdi. Det trengs i dag svært små mengder biologisk materiale for å utføre DNA-analyser og lage DNA-profiler. Dette medfører at mulighetene for å identifisere en person på grunnlag av biologiske spor er større enn tidligere. Dersom eldre biologiske spor er i behold, kan de analyseres og eventuelt kaste nytt lys over rettskraftige straffesaker. Analysene kan bidra til at saker gjenåpnes til gunst for den som er domfelt. Dette går også motsatt vei, slik at saker som har endt med frifinnelse, etter begjæring fra påtalemyndigheten, kan gjenåpnes til skade for den som ble frifunnet. Denne utviklingen og økt kunnskap om DNA-analyser generelt har også medvirket til at det er økt bevissthet omkring risikoen for kontaminasjon av prøvene, og at resultatene som følge av dette kan ha blitt uriktige. Det er grunn til å anta at dette vil kunne generere flere slike saker for Gjenopptakelseskommisjonen.

Digitale bevis og kunstig intelligens

Det er en utvikling der domfelte i større grad påberoper seg digitale bevis som grunnlag for gjenåpning, eller at det er feil knyttet til de digitale bevisene som har blitt benyttet i forbindelse med rettssaken. Dette kan for eksempel være logg fra dør med kodelås, bilder på Snapchat eller lydopptak på mobiltelefon.

Videre er kommisjonen meget bevisst på at det kan være mulig å påvirke bevis ved hjelp av kunstig intelligens. Dette krever en økt bevissthet rundt hvilke bevis som kan manipuleres. Vi ser også at enkelte av begjæringene om gjenåpning nå skrives ved hjelp av kunstig teknologi. Dette stiller økte krav til behandlingen i kommisjonen.

Nyere rettspraksis

De senere årene har utviklingen i rettspraksis generert flere saker til kommisjonen. Som nevnt tidligere har det vært flere begjæringer knyttet til såkalte sovevoldtekt der anførselene konkret knyttes opp mot bl.a. utviklingen i straffutmålingen i disse sakene. Det er grunn til å anta at endret rettstilstand vil kunne generere flere saker for Gjenopptakelseskommisjonen. De mange sakene om ulovlige kroppsvisitasjoner som kommisjonen har behandlet de senere årene, er særlig generert av nyere høyesterettspraksis.

Internettrelaterte overgrep

I Riksadvokatens rundskriv nr. 1/2023 (mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2023) er alvorlig internasjonal og organisert kriminalitet, og alvorlig IKT-kriminalitet satt opp som områder som skal prioriteres. Vi ser at kommisjonen har mottatt endel slike saker de senere årene, og vi ser for oss at det også i årene fremover vil komme flere slike saker. Dette har vist seg å være svært omfattende og kompliserte saker, som også har vært arbeidskrevende for

kommisjonen, de kan kreve styrking av bemanningen og de kan kreve særlig sakkyndighet.

Internasjonale regler og praksis

EU/EØS-regelverket og internasjonal praksis blir stadig viktigere for avgjørelsen av norske saker, både i forvaltningen og i domstolene. Det har ikke innkommet noen nye NAV-saker i 2025, men det har innkommet saker knyttet til for eksempel Flyktningkonvensjonen.

Kommisjonen følger med på avgjørelser fra Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD) og fra andre internasjonale organisasjoner hvor det blir konstatert brudd på menneskerettighetene.

Komplekse saker

En utvikling mot omfattende og komplekse saker i domstolene, f.eks. saker som gjelder alvorlig økonomisk kriminalitet og ulike typer organisert kriminalitet betyr også omfattende og komplekse saker for kommisjonen. Etter det ovennevnte rundskrevet skal også alvorlig internasjonal og organisert kriminalitet, alvorlig økonomisk kriminalitet, herunder alvorlig arbeidslivskriminalitet, og alvorlig IKT-kriminalitet være prioriterte områder. Også slike saker er svært arbeidskrevende, de vil kreve styrking av bemanningen og de kan ofte kreve særlig sakkyndighet for kommisjonen. Som det fremgår ovenfor, har kommisjonen i 2025 behandlet en rekke komplekse saker, og flere økonomiske straffesaker enn tidligere år. Dette ser også ut til å være en trend fremover.

Medieoppmerksomhet

Medieoppmerksomhet om enkeltsaker i kommisjonen gjør at ordningen blir mer kjent og flere begjærer gjenåpning. Det kan reises spørsmål ved om økningen i antall begjæringer om gjenåpning av forelegg ved dom, som tidvis kan være meget gamle dommer, har sammenheng med økt kjennskap til kommisjonen.

Tiltak for å møte utfordringene

Kommisjonen har ingen innflytelse på hvilke, hvor mange eller hva slags saker som kommer inn, samtidig som alle saker må behandles, enten av kommisjonen eller av leder/nestleder alene. Dette gjør at planlegging av tiltak kan være noe vanskelig.

Kommisjonen arbeider løpende med å identifisere tiltak for å effektivisere saksbehandlingen. Flere oppgaver enn før er flyttet fra utrederne til administrativt personale. Det arbeides også med å forenkle deler av avgjørelsene, I tillegg har kommisjonen, som det fremgår ovenfor, tatt i bruk KI på utvalgte deler av saksbehandlingen.

Erfaringen fra NAV-sakene i 2021, har vist hvor viktig det er med en tett dialog med departementet dersom/når kommisjonen på relativt kort tid får en kraftig økning i antall begjæringer om gjenåpning. Omfattende saker i domstolene vil ofte være ressurskrevende også for kommisjonen. Videre er det viktig at organisasjonen er

fleksibel med evne til å snu seg raskt ved å øke bemanningen i perioder. Sekretariatet har, både med tanke på kvalitet og effektivitet, forsøkt en viss grad av spesialisering når det kommer inn flere saker med likeartede problemstillinger, slik som i for eksempel NAV-sakene. Mange saker tar likevel så store ressurser at vi ser et behov for flere medarbeidere. Tildelingen i revidert nasjonalbudsjett er ment å bidra til at kommisjonen kommer mer à jour med sakene, og ikke må bruke så mye tid på å håndtere sakene i restanse. Økningen i antall saker gjør imidlertid at denne midlertidige økningen ikke vil gi så stor effekt som håpet. Kommisjonen vurderer således om det er ytterligere tiltak som kan iverksettes for å redusere restansene, i tillegg til økt bemanning over lengre tid.

Økende saksmengde og behandling av mange og store saker har ført til behov for ekstra møtedager.

Det er også sannsynlig at vi i større grad må innhente kompetanse og ressurser som vi ikke besitter selv. Dette kan medføre økt bruk av ekstern sakkyndighet i saker som krever dette, for eksempel digital eller økonomisk kompetanse.

Fjernavhør /-samtaler

Som nevnt tidligere, vil kommisjonen vanligvis tilby den domfelte en veiledningssamtale, dersom vedkommende ikke er representert ved advokat. Tidligere ble disse i stor grad gjennomført fysisk, og hvis domfelte sonet, fant samtalen ofte sted i fengselet. For å spare tid og ressurser gjennomføres samtalene nå som digitale møter eller eventuelt over telefon, med mindre særlige grunner taler imot det. Det samme vil gjelde ved avhør av vitner, dersom ikke vitneforklaringen anses som så sentral at det taler for å gjennomføre avhøret på ordinær måte med fysisk fremmøte.

Knapphet på arbeidskraft

Kommisjonen er avhengig av både høyt kvalifisert arbeidskraft og medlemmer i kommisjonen. Så langt har kommisjonen verken hatt utfordringer med å rekruttere godt kvalifiserte ansatte eller kommisjonsmedlemmer. Dette er imidlertid en situasjon som kommisjonen er bevisst på at kan endre seg meget raskt, og som vil få stor betydning for kommisjonens mulighet til å håndtere innkomne begjæringer. Kommisjonen har begynt å arbeide med tiltak for bl.a. å beholde kvalifiserte ansatte, og for å motivere ansatte til å stå lenge i arbeid, og ikke pensjonere seg på et tidlig tidspunkt. Videre vil bruken av kunstig intelligens til effektivisering av behandling av sakene og regelverksendringer i forhold til muligheten til å begjære gjenåpning også få betydning.

VI. Årsregnskap

Leders kommentar til årsregnskapet 2025

Formål

Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker ble opprettet i 2004 og er administrativt underlagt Justis- og beredskapsdepartementet. Kommisjonen er et uavhengig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav som er stilt fra Justis- og beredskapsdepartementet i hovedinstruks til virksomheten. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av kommisjonens disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av noen vesentlige forhold

Gjenopptakelseskommisjonen fikk for 2025 tildelt kr 30 743 000. I tillegg har virksomheten fått overført ubrukte midler fra 2024 på kr 1 065 000. Som kompensasjon for lønnsoppgjøret 2025 fikk kommisjonen tildelt kr 733 000. Det vil si at totalt tildelt ramme for 2025 var på kr 32 541 000.

Kommisjonen har i 2025 fått refusjoner for foreldrepenger og sykemeldinger fra NAV med kr 1 149 130.

Virksomheten kjøper IKT, lønn- og regnskapstjenester fra Sekretariatet for konfliktrådene og har i den forbindelse avgitt en belastningsfullmakt til dem pålydende kr 1 400 000 på kap. 0468, post 01. Sekretariatet for konfliktrådene har belastet kommisjonen med kr 1 400 000.

Kommisjonen har i 2025 hatt 18,5 årsverk, mot 16,78 i 2024.

I tillegg til bevilgningen over kap. 468 er bevilgningene på kap. 414 Forliksrådet og andre domsutgifter og kap. 466 Særskilte straffesaksutgifter m.m. stilt til kommisjonens disposisjon. Det vil si at utgifter til forsvarere, bistandsadvokater, tolker eller sakkyndige som er oppnevnt av kommisjonen, er regelstyrte utgifter som ikke belastes kommisjonens budsjett.

Kommisjonen har i 2025 belastet kap. 466 Særskilte straffesaksutgifter m.m. med kr 4 213 576 noe som er en liten nedgang fra 2024 da belastningen var kr 4 304 361, men vesentlig større enn i 2023 da belastningen var på kr 2 857 749. Årsaken til økningen fra 2023 er større utbetalinger enn vanlig til oppnevnte forsvarere, bistandsadvokater og sakkyndige på grunn av økt sakstilfang. Kap. 414 Forliksråd og andre domsutgifter har ikke blitt belastet av kommisjonen i 2025, men vi ser at noen poster dessverre har blitt ført på kap. 466 istedenfor kap. 414.

Forklaring på underforbruk

Kommisjonen har et relativt lite budsjett med mange faste kostnader. Lønn, husleie og kjøp av IT/regnskapsbistand utgjør de største postene. Hvilke kostnader kommisjonen ellers har, beror blant annet på sakstilgangen. Mottar kommisjonen saker av et større omfang, kan det bli nødvendig med økt utredning og ekstraordinære møter i kommisjonen som igjen vil føre til økte kostnader.

Kommisjonen har i 2025 hatt et underforbruk på kr 1 525 081.

Kommisjonen har i 2025 fått refusjoner for foreldrepenger og sykemeldinger fra NAV med kr 1 149 130. Sykepengene utgjør endel av beløpet, og er krevende å forutse for en liten virksomhet som Gjenopptakelseskommisjonen.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for virksomheten. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert pr. d.d. Revisjonsberetningen vil bli gjort tilgjengelig på virksomhetens hjemmeside www.gjenopptakelse.no så snart den er offentlig tilgjengelig.

Oslo, 12. februar 2026

Kamilla Silseth
leder

Dokumentet er elektronisk godkjent

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2025 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret.
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret.
- c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet.
- d) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp.

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorapporteringen

Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Regnskapstall i bevilgnings- og artskontorapportering med noter viser regnskapstall rapportert til statsregnskapet. I tillegg viser noten til artskontorapporteringen Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen bokførte tall fra virksomhetens kontospesifikasjon i kolonnen Spesifisering av bokført avregning med statskassen. Noten viser forskjellen mellom beløp virksomheten har bokført på eiendels- og gjeldskontoer i virksomhetens kontospesifikasjon (herunder saldo på kunde- og leverandørreskonto) og beløp virksomheten har rapportert som fordringer og gjeld til statsregnskapet og som inngår i mellomværendet med statskassen.

Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker har innrettet bokføringen slik at den følger kravene i bestemmelser om økonomistyring i staten. Dette innebærer at alle opplysninger om transaksjoner og andre regnskapsmessige disposisjoner som er nødvendige for å utarbeide pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 3.3.2, og spesifisering av pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 4.4.3, er bokført. Bestemmelsene krever blant annet utarbeiding av kundespesifikasjon og leverandørspesifikasjon. Dette medfører at salgs- og kjøpstransaksjoner bokføres i kontospesifikasjonen på et tidligere tidspunkt enn de rapporteres til statsregnskapet, og innebærer kundefordringer og leverandørgjeld i kontospesifikasjonen.